

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA.

C I R I K R E Z.

Pade silno carstvo Meda,
A bogati Lidianac
Dočekao kobnog reda
I teški pa guječi lanac;
On što nehtie negda znati
Da i care udes kroti,
Usudi se u prostoti
Silnom vragu na put stati.

Cir razoriv dvoro Kreza
Vierne slugo kliče brže
Da se skreše stara breza
I da na njoj vraga sprže;
Bradva grmi, granje pada...
Već se plamen neba tiče
A u dimu žrtva viče:
„Solon!“ „Solon!“ gdje si sada!

Cir se trgnu... „a to šta je?“
Solon? to je dično ime.“
Ter slugama nalog daje
Da mu s granja žrtvu snime,
I ljutito nanj nabreče:
Dedo kazuj riječ onu
Što izreče o Solonu
Kad te tamo oganj peče!“

Krezu tužan pričat stado:
„Ja ti ništa neću kriti
Samo slušaj moje jade:
Ja sam bio car k'o i ti
I vlasnikom mnogog blaga
Ta tebi je stvar poznata
Da blagajne žutog zlata
Otiđoše sve bez traga...“

Jednom k meni Solon mudri
Iz Hellasa ponosita
Put mojijeh dvora udri;
Ja ga primi i upita:
Da li igdje smrtni ima
Tko bi mene sretnij bio,
Jer sam onda tužan mrio
Da je sreća u novcima.

Al što mudrac reče meni?
„Na zemlji se svaki vara
Kad u zlatu sreću cieni,
Jer u času udes stvara
I samoga cara robom,
I nemilo griše ljudi
Ako koji imo sudi
Dieleći misli s tobom“

Ja s prezrenjem nauk odbi,
I mudraca ljuto krivi;
A on opet rieč spodbli:
„U nas neki Tellus živi
Dok Atena glasna cvieta,
To bi čoviek dobrotvoran,
Valjan, čestit, neukoran
I proživi mnogo ljeta.“

I braneći otačbinu
U ljutome padne boju,
A braća mu spomen vinu;
Obezmrtiv slavu svoju
Taj živiti nije presto;
O njemu se pjesme ore
I s ponosom Greci zборе
Kako ljubi rodno mjesto.“

Ja prihvati njemu na to:
„Tko se za tim sretnij' cieni
Pokazao mu moje zlato?“
„Dva mladića u Ateni —
Brat Kleobis sa Bitonom,
Jer su oba hrabri bili
I slavu su zadobili
Preseliv se svietu onom“

Jednom njina majka stara
Bogovima da se moli
Uputi se put oltara,
No nebichu spremni voli
Tad sinovi istu mati
Odvezu je na kolima,
Da se moli bogovima,
I legnu se trudni spati.

A ona se moli Jovi
Dignuv oči put nebesa
Da joj djecu blagoslovi
I sačuva od udesa;
Do Olimpa stiže moba
I već šalje silni Jove
Na molitvu blagoslove
I uze joj sina oba.

Za to su joj bozi sveti
Oduzeli oba sina,
Što je ljepo umrieti
Poslie toli dična čina;
Daklen nemoj care ni ti
Vjerovati sliepoj sreći;
Prije valja u grob leći
Pak ćeš onda sretan biti.“

Ja se ovih rieči sieti
I nazva ga po imenu,
Jer se danas ono speti
O čemu mi on spomenu
I gle šta sam dočekao?
Jučer bogat, silan, slavan
Danas tužan i kukavan
Pa kako ga nebi zvao?“

Tužan Krezu pričat' presta
Izbrajati gorke jade
A a Cira gujeva nesta:
Iz oka mu suza pade;
I vierne zove sluge
Da mu teške lance snime
I nježno se grli s njime
I vida mu rane tuge.

Cir od težke muke jeca:
„Ti savlada srdce moje:
Slobodan si ti i djeca
I eto ti krune tvoje
I bogatstva tvojih predja,
Nek te tvoji slave puci;
A budi mi drag u muci,
I prosti mi što te vredja!“
Danilo Medić.

ŠOKAČKOJ OMLADINI.

Crna tuga rodoljubu slavske steže grudi; —
Pomoz mi mili rode, pomozite ljudi;
Jer bez glasa, bez slobode Slavjan kukam dane
Na laduoga groba rubu majkom oplakane!

Vjekovi su prošli sjetni, — prošli pa jih nema,
U njih žezlo silno mnogo u prhavki drema;
Kosti kraljah trunu, Bogo! u grobovnih tmina'
A narodi svi su sretni — do šokačkog sina!

Ustaj Šokče, čedo bjelo! puca zora vedra:
Šalji dušom bogomolje iz srca i njedra,
Nad zvjezdami dobre volje da je sluša Čačko,
A ti sreći čedo snijelo šokačko junačko!

Ustaj Šokče za sreću si duševna iz groba,
Dosta te je trla šaka i dušmnaah zloba:
Iznad zviezdah, snad oblaka' pronicavi šeu
Tvoga roda silni dusi tražeć tvoju sreću!

Morja vode duhom brode u sve svieta strane,
Te prosvjeti carstvo šire za slavjanske grane,
Da si slože i izmire vjerom bratsku sklada
I uberu cviet slobode s divna Eldorada!

Rieč podižu: sreću tvoju njom naglasujuć
I užasnom glasa strielom dušmane bijući:
Svi puci na svietu cielom bili sretni, slavni,
Al Šokac u perivoju od slobode glavni!

Život im je u prociepi pogibeljih stavan,
Da mi budeš rode mili opet sretan, slavan :
Ustaj roju umu, sili, dokol praotacah
Ej Šokicah od preliepi' i mladih Šokacah !

Po svietu se izpod neba burna čuje jeka :
Napried! . . . gromka rieč slobode i na Šoka čeka !
I dušmano i izrode bez traga pod pete ! —
Ustaj Šokče, tebi treba Slave majke svete !

Slava te je svietu dala, Slava milovala,
Na majčinoj svojoj grudi nježno razdržgala,

Pa joj vjerno čedo budi na srdašcu dragom ;
Jer milostih, što imala, tebe kite blagom !

Knjigu ljubi, knjigu grli i crkviu majku !
Moli Boga nad zviezdami u svakom prikrajku ;
Blagoslovi, Bože ! s nami sve svieta Slavene !
I daj Šokac duhom vrli da napredku krono !

Prozujili vieci gusti u morja dubljinu :
Što je staro grobu teži u ladnu tišinu ; —
Ali tebi, oj mladeži kriepostna i bdeća
I na sreću i na usi' bud šokačka sreća !

Blaž.

U B O Ž T V O .

Ne srami se što si ubog
Ako ti ubožstvo do Bog ;
Nit se moraš zato tužit,
Nego Bogu vjerno služit,
A kripostju napridovat
Tim ćeš taki postat bogat :

Jer istina to je prava
Svjetsko blago i sva slava
Onda blaženim nas čine
Kad se kripostju sjedine !

Jukić.

NAŠIM DOBROVOLJNIM ŽRTVONOSNIM I RODOLJIBIVIM SURADNIKOM.

Poklem je takav po nas izgled : da će nam o novom ljetu ako ga srično doživili budemo samo „Bunjevačka i Šokačka Vila.“ zaostat, koja će sve sile izviti : da našeg roda duševne potreboće van jedno politike pokrije. Radi toga hitim moje poštovane Suradnike bratinski unapried pozvati, na rad. U kom valja da prid očima imamo puk koji treba uzbudjivat, i obrazovat, oni naši prijatelji ako bi ih kojom srićom imali, koji traže samo duševnu zabavu, i višlje nauke, sve će naći u Hrvatski i Srbski krasni Listovi.

Nama treba nastojat : da naš puk omiluje štivo, i nastupi stazu obraženosti, dakle sastavljat pripoviedke i članke koji će razpravljat svakojake odnošaje pojedini, i obitelji u društvenom položaju, kuda spada život domaći, i obćinski, i to na polju duševnom i tvarnom, vierškom, i školskom, zanatlijskom, i poljodiljskom.

A poklem je poesis i šala začim života Vila će obadvoje raznosit. Riečju naša Vila kani da u pučkom razredu svakom svašta bude. Ovakom ona da postane na to nas si-

luju okolnosti, radi čega nadam se prvo da nam bratja neće zamjerit, jerbo nastojimo širit obraženost onako: kako možemo, a drugo da će se već jedan put sklonit i oni učeni sinovi našeg roda, koji su se tudjili sve dosad. Ako još ni sada neprionuli budu uz Vilu onda će jasno dokazati : da ne ljubo svojeg roda. Da uz našu Vilu ne sjaje dika, i nerazte nagrada to dobro znadu naši plemeniti Suradnici.

Ipak ako bi tko scinio : da bi mu ime slavom zasjalo, ako bi on Vilu za pojas latio — ovi put za svakiput izjavljam : da sam svaki čas spreman sva prava i nepravna prinet na mladjeg brata, ako bi se koji ponudio. Za sebe jedinu zadržajem krivnju neumjetnosti.

Al buduće Vila od mene nije više, nego jedino ime u baštinu primila, ona će i od sele kao i dosele samo ua onaj način prid sviet izlazit, ako će u Suradnici nalazit blagodarne prijatelje, koji će je svojim trudom odivat. Uslied čega pozudano molim bratju: da u gori naznačenom smieslu i smieru članke pripravljati, i za vriemena ovamo slati blagoizvole.

U r e d n i k .

BENJAMIN.

S'magjarskoga panašio T v. Pletika pić.

(Produženje.)

IV.

Tako je proživio Benjamin prvu svoju mladost, a osjetiv, da ga ni otac ni brat nevole, tim radje pridruživao se majci i Ljuboslavi. Korak za korakom sliedio ih je po kući; kad je Ivka u dućanu radila, dječak bi se igrao uz nju sa svojim criepići. Sretan je bio, premda je sam bio, pa bi se od sreća nasmijao; al čim je začuo korake, sakrio bi se pod majkin zapreg, kao da bi ga majčin zapreg i slaba ruka mogla obraniti od surovog napadanja. Bojao se oca, koj mu nikad ne reče liepe rieči, klonio se Joze, jer ga je on grubim peckanjem samo plašio. Usuprot prama majci i Ljuboslavi bio je sama ljubav.

S Maricom se išao igrat, pa bi tako vesel bio, tako bi se sladko nasmijao glasno, kao što bi inače šutljiv i tih bio.

U trećoj godini počeo je polaziti u sirotište, te je ovdje bio članom onoga milog stada, koje po nevinsti, slabosti i siromaštvu naliči Isusu. Benjaminov se un brzo razvijao kraj sve prostote i po utisku zadaća, koje često siromašnog sina radnikovog čine milim i cienjenim uzorom.

Benjamin biaše izvanredno brze i dobre pameti! na brzo je naučio na pamet sve one pjesme, koje je čuo u sirotištu; igrajuć se naučio je čitati, s krugljicami računati; neustrašivo je izgovorio mali katekizam, i prekrasno je znao moliti katke molitvice. Velikom je sigurnošću pokazivao velike gradove na zemljovidu, odriješito bi odgovarao na pitanja iz bibličke povjesti; u petoj godini već je pazio na druge; krasnim svojim vladanjem davaše dobar izgled cieľoj školi.

Tim si je Benjamin stekao ljubav i štovanje kod svojih znanaca i parovnjaka, a to je i očevu pozornost pobudilo; kad bi Benjamin večerom čitao ili bi naučeno pjesme govorio, Antun ga je pozorno slušao a i drugoj djeci za povjedio da šuto; nekada je pazio na dječka i onda kad bi poluglasno govorio svoje molitvice, a dogodilo se takodjer, da je kad su ga znanci posjetili, medju koljena uzeo Benjamina, te mu rekao :

— Pjevaj nam koju od onih krasnih pjesama, koje si u sirotištu naučio.

A obrativ se gostima reče :

— Čujte samo pustovnjaka, ima glas, ko slavulj.

Susjedi bi pjeskali, a to se dopalo Antunovom samoljublju, u kom se po malo oćinska nježnost pomaljala.

Starija mu djeca nisu baš dobro znala čitati; i on sam, što je upio kojekakvih predsada proti vjeri i popovima, čuo je po krēmama, a nije čitao u knjizi ili u novina; da pravo rećemo, više je slabikao, nego čitao; a ovo siromašno diele, koje je svojim razborom nadkrililo svu obitelj, pobudilo je u otcu njeko poštovanje prema sebi, a Antun je već snovao, da će iz ovoga znatizeljnog djeteta biti bolji muž, nego mu je otac.

Kadikad bi rekao njegovoj braći :

— Ovo diele nije veliko, nije jako, ali je tako nježno, kao ambra, moram iz njega gospodina stvoriti. Zna sve : pisat, čitat, računat! Tako liepo redom izgovori granice, kao žena krunicu; znade imena svih kraljeva, pa da čujete, kako liepo izgovori cieli stari zavjet. Učitelji su s njim vrlo zadovoljni, sada već uči i risati.

Treba li nam spominjati, kojim čustvom je to slušala Ivka!

Benjamin je sve rasto od veselja. Sad je već smjela pred mužem svojim progovoriti o dobrim svojstvi Benjaminovih, čestito bi ga odvela u radionicu; Antun je sretan bio, kad bi dječka vidio; a i ponosio se njim.

Dječak, koj je doduše slaba uzrasta, ali je tomu dobar bio, opazi, da je otcu najmilije onda, kad je u nauku odličan, zato i nastojao; da oćeva radost tim punija bude.

U sirotištu je pazio na druge; u početnoj školi uvijek prvi bio, te često puta bijaše odlikovan i nadaren. U desetoj godini na izpitu na toliko se odlikova među svojim drugovima, da su ga gosti svi redom grlili, te ga doveli k nekome mužu, koj je na glas plakao te jedva znao izustiti rieči :

— To je moj mali sinčić, to je moje zadnje rođenče.

Sad je Benjamin u svom životu prvi put počivao na oćevom sreću; ali sad je i Antun tolikom iskrenošću pritisakao dječaka uza se, da je to sjetilo Benjaminina majčinoga grljenja. Odlikovan dječak uze oćca za ruku, pa je tako s njim došao kući; mnogo ga je djece slijedilo, noseć za njim knjige i dobivene za nagradu na izpitu knjižice i priliiće.

Šta je na sva ova Ivka rekla, dragi si štioći i sami mogu misliti. Na večer u glavnoj erkvi pred altarom Marijinim njeka žena pobožno moljaše krunicu gospinu, a na uvelhom joj licu zreali se nebesna radost. Ova žena bijaše Benjaminova majka.

N E N A D I Ć .

Ako hoćemo, da diteca budu boga bojeća, čestita i poštena, od potrebe je : da najprije roditelji takovi budu, t. j. bogabojeći, čestiti i poštenti, da diei dobar izgled daju, da jim u svakoj struci života pridnjaće; osobito glede virozakona neobhodno potribito je : da se u diei ljubav i strah božji usadi; jer bez ljubavi i strah božjega neima napridka, niti je moguće, da onaj koji neštuje i neboji se Boga, bude čestit i pošten čovik; jer posve čestit i pošten čovik može biti samo onaj, koji ne samo izpunjuje svoje dužnosti prema sebi i drugima, nego naj prvo i najvećma prema Bogu kano stvoritelju, i najvećem gospodaru svomu, i to ne po svom mozgu, nego onako kako božja zapovid i sveta majka erkva naredjuje. Prije nego što počmu roditelji dieu u škulu slati, od potrebe je, da ji posvituju, da budu u učenju marljiva, i pozorna, u škuli uljudna u govoru čedna, u diei pravedna; treba da ji sami takovi budu t. j. da se roditelji čuvaju od svake surovosti, od klevetanja, od ogovaranja, od sramotni rieči, od psokve, i od svakog ružna i nepravedna dila. Jer badava će biti sav njihov nauk, ako ga svojim životom ne budu potvrdjivali. Ako li pako dieca pokraj sveg nauka, i dobrog svoj roditelja izgleda ipak u čemugod sgriše : tad netriba nimalo kroz prste gledat, nego odma valja dite ukorit, e kad ukor neuzkoristi, onda ga i pedipsati. U pedipsanju diece roditelji da budu složni; da se dite neima uticali; radi čega slo radi otac, kad otimlje dite iz ruku matere kad ga šiba, a tako isto mater, kad ga otimlje iz ruku oćevi. Ditetu netriba nikad povladjivat, niti ga valja odma posli pedepse gladit i milovat; koji ovako rade

pokazuju, kano da se kaju što su ga pedipsali, a tim se dite kviri, i većma joguni.

Kada diteca već odrastu, onda osobiti pozor triba na nji uzeti. Radi čega valja uvik paziti : šta diteca rade, čim se bave, šta čitaju, kuda idu, skim se duže? — Osobitu pozornost triba imati na to : kakvina knjigami bavese bogoljubnima, ili znanstvenima, ili drugim kojim načinom koristnima; ili su možebit takove, koje sve ono po malo ruše, što su roditelji dosada zidali; iz koji lakoumni i neoprezni mladež (narašćaj) — misto mlika jid, a misto meda otrovu sisa, te tako sobi dušu i tilo truže, pak zato triba svakako paziti, da se ma pod kojim plaštom ovakva otrova u kuću neuvuče. Najposli, na to roditelji najvećma brigu moraju imati, jest to : da sinovi kćeri bez njihovog znanja i dopuštenja nikud samovoljno ne idu. Kad diteca kakvu nepoznatu stvar, kući, donesu oštro valja pitati od kud njim ta stvar, i odma kaznit. Kradljivcom lako će postati, ako jim svoji stariji t. j. roditelji mahi i u malenkosti, kradjene stvari dragovoljno primaju. To je nami svim poznato, da se u malenkosti, pamet i svaka znanja, od najmanjeg do naj višljeg razreda teče. Tako isto i ona diteca, od koji roditelji kradene stvari dragovoljno primaju; — počmu od malo pa tako sve do najvišlje grane idu, do poslitka u veliku kradnju, u palenje, i ubijanje upute se M. Jožits učitelj.

N A R O D N O S T .

Premda je g. 1868. ugarski sabor izrekao ravnopravnost narodnostih i jezikalh za sve narode sv. krune Stjepanove, ipak zakon taj je svedjer do danas mrtvo slovo na papiru. Kraj svega toga što slavenske narodnosti u Ugarskoj ostaju potištene i prezrene u onoj istoj formi ko i prije to godine bjehu, jezik, ta duša slavenske narodnosti naše duž Karpatah, Drava i Dunava neima sveudilj one važnosti za naše sugradjane, koja ga ide po Bogu i prava. Jer kud okom svrneš, ma u koje otmenije društvo stupiš, pred koje ti drago sudište staneš slovačkomu i srbskohrvatskomu jeziku neima tu ni traga. Tako, da bunjevačkomu rodoljubu srećnost obuzima, gledajući tolike nepravde, koje se od ministarstva do poslednjeg selskoga bilježništva nanašaju jeziku našem.

Al ta krivnja nepada toliko na magjarski narod i njegovu vladu, koliko upravo na same nas. Nužda današnjega vremena goni nje na takvu politiku; nu mi treba da se osvestimo, naše knjige i novine latimo, naše pisce podupiremo i slavimo, molitvenik naški u Božjem hramu (erkvi) na ruku uzmemo, našom pjesnom Boga moćimo i hvalimo, našom rieću zdravice nazdravljamo, u društvih davorije probiremo.

Bunjevke majke dićne kćeri slavske! Vas zaklinjem i kumim, vas opominjem i molim prignite uho riećei mojoj : netrujte mi slavjanske krvi dječice vaše tudjimi jezici! nego mi učite slaviće mlade čistim svojim majčimim mliekom jezik naš, jezik bunjevački i šokački t. j. jezik jugoslaven-ski, ko je tako milozvučan, tako slavan i liep, da je samo ljepši Bog, koj ga stvorio i, narod koj njim govori; jezik

Od Stambula grada do Kotora, — od Crnoga do Jadranskog mora,

Koga carstvu prostor puće;

Kud po gorah i dolinah — preko devet pokrajinalh
Našu majke djecu uće!

Bunjevci i Šokeci mladeži naše vredni oćei! vam pozdrav i bratska ponuka : sinove svoje šaljite na naša učilišta, u naša odgojilišta, nek tamo uće knjigu mudrolijku u posvećenih sgradah slavskih vilah, nek tamo upijaju duh slavjanskim zrakom svoga dićnoga naroda, nek tam uće radosti i žalosti njegove, da, kada dodje doba borbe, znanu na kojoj liniji stati, kojim duhom odisat imadu! Eno prostrano Slavije : Zagreba, Sinja, Biograda, Nova-Sada, Lavova, Praga, Osieka, Požgege i. t. d. dje se mladež ljubi s našom knjigom, pjesme pjeva Kraljevića Marka, pieva i slavi našo

Junake. Nije istina no priesna laž, da je glup onaj, koj nezna-
tudinj jezika. Već je glup i pust onaj, koj pometava i
zaboravlja jezik roda svoga, jezik daroviti svoj. Njim smo
progledali, u njem smo prvi zvučak majčina čuli glaska.

Oj ljub'mo ga braćo iznad svega, — u njem živino,
umrijmo za njega!

Jer bez njeg smo bez imena!
Bez djedovah, bez unukah, — u prošlosti sjena puka,
U buduće niti sjena!

Jezik materinski govori nam sreću, tuđi umu i razumu
našemu. Jezik materinski je u cielu čovjeku, tuđi u
pameti na ustih; naš nam ljubi dom i rod, tuđi je ladan
napram svemu našem. Jezik narodnje je najdragocjenije
blago naroda, jest najsilnije sredstvo za obranu samostal-
nosti narodnje, najčišći izraz duha narodnoga, jeste, živi
spomenik njegovih činah i slave, poviesti i života. Narod,
koj neuvažava jezika svoga, čramoti sam sebe; narod, koj
zaboravi jezik svoj, postaje čoporom ljudih bez čuti i života!
Izgublenu slobodu, diču moj pečuvski Bošnjake! zaigranu
slobodu milu Bunjeveće i Šokće! protepenu slobodu, hrvatski
moj i srbski sokole! možeš ma kad i ma kojim načinom opet
steći, opet zadobiti, al izgubljene jednoć narodnosti, izgub-
ljena jednoć jezika — nikada!

Primjer su nam u vilajetu Pomeranci, nekoć goli
Slaveni, danas pruski niemci; primjer ciela Poljska i Česko-
Moravska, nekoć sami Slavjani, danas Niemci i Židovi;
primjer dolnja Ausrija, dje pred stoljeća polovina bje Sla-
venah, a danas ni noge; primjer Štajerska, Koruška, Kranj-
ska nekoć skroz slavjanska, danas s Istrom švabsko-talijan-
ska. — A i primjeri nam evo kod kuće u Ugarskoj žalibože
izobilni, dje u baranjskoj županiji nebrojna sela, nekoć čista
slavjanska, danas od toga dičnoga naroda ništa neimaju do
gola imena. Zasto? Jer se zaboravilo djedovstvo naše na-
rodnosti svoje i jezika svoga. Odličnije prijanjahu latinštini,
prostiji nezroštinu. Tom mlitavosti njihovom koristio se na
ugarskom jugu među Slaveni Niemac.

U današnji pako čas, ej Slavijo južna krune sv. Stje-
pana! odlučnom daba borhom napred! Pečuv! Zombore!
Subotica i Novisad Zagreb i Biograd grlite i branite se,
tržite se iz čeljusti nenarodne, nejezične! Pogledajte sjever-
nu braću, kako preo gorah i voda, ljubeć svoju rječ, otima-
juć svoju narodnost, krile nam u jug ruke. Znadu, ovdje
majka zanie Kastriotu — majka sanjáva da porodi sedmo-
glava zmaja, koj reom morju prehvatio, grdnom glavom
žive Turke ždere, a krilima Epir prekrilio; to nebio sedmo-
glavi zmaje, već to bio Skenderbeže Jure. A mi? uvjereni,
da više braće skupa dalje napred stupa, kidaймо kitajski,
zid, koj nas braću od braće dieli; neka jedne niži, loja će
vezati pasma mislihi, govorah, pisma i života našega! Samo
tada i na vaj način znać ćemo, da smo državom Ugri a na-
rodom Slavjani, nipošto pako svi i sve magjari, ko što hoće
subotički kapelan g. Ivan Radich u svom jednom ka-
lendaru. — Njevu dobu mladeži naše nedajmo trovati tuđ-
jim jezikom, o roditelji bunjevački i šokački! Na domu va-
šem besjedila vam dječica našom rječiju, u nčionah učila
knjigu našim jezikom. Zrelija njena doba dovoljna će biti,
da nauči magjarski i njemački, u koliko joj bade nužno;
zrelija velim doba, u kojoj neće biti opasnosti da se izrodi
svomu ko Petrović, a preporedi' tuđjemu ko Petöfy jeziku.
Samo tako sebe štjućei i ljubeći bit ćemo štovani i ljubljeni.

Ovdle sledi, da kako svaka i naša knjiga valja da teži
za dvostrukom svrhom:

a) za razvitkom našega plemena iz samoga sebe i,

b) za književnim obćenjem istoga plemena s knjigom
drugih plemenah, — a sve da veže jedan pravac: od tuđ-
jinstva duševno oslobodjenje i narodnih živaljah sjedinjenje.

Jer, da je jugoslavenski naš jezik neprecieno blago u
svieta, svjedoči nam slavni Apendini, napisao slovnicu naš-
ku; svjedoči Schlötzer, Lord Fridrik North, grof Gilford,

učenik našega Solarića veleći: neima toga, koj će bez slav-
janskoga jezika naučiti dobro grčki i latinski. — A da isti-
nu sborim posvjedoči mi i ti slavni Maitre grofe s inimi
francezi; ti prince Ligne, koj veliš; jezik slavonski je medju
svimi jezici najstariji; jer je najprostraniji na zemlji; jedino
me srdi, što se ime njegvo rječju robstvo značecom obezča-
ćuje; ono bo je slavno od slave, a ne od robstva (sclave). —
Dje je Grimm, Sewerin, Göthe, Gerhard, Talwij njenikinja
prevodilka narodnih naših pjesamah; dje si ti Herderu, ti
Bowrinže engleže; Dančanine Erazmo; ti Ungnade, Körnere,
Pirrho pruse i ostali veleznanici, mudraci i učenjaci, koji
jednoglasno izričete: da nad jezikom našim neima slavni-
jega ni ljepšega jezika na Božjem svietu.

Tolike slave i ljepote jezik majke tvoje i oca tvoga,
oj dragi moj Bunjeveće i Šokće! da ti zaboraviš, da ti pomet-
neš? Ah! kolika nesreća tada za naraštaj tvoj, za potomstvo
naše! Ne! prijatelju moj! iz ljubavi prama tebi i dječici
tvojoj, iz ljubavi prama domu, rodu i jeziku našem, iz lju-
bavi prama onomu Slave majke mlieku, koje si sasnuo ti,
kojim sam krvcu dobio ja: budimo djedjerni, budimo sje-
dinjeni, budimo slavjani! Budi mi prije pravi: Bunjevac i
Šokac, Srbin i Hrvat, Šlovak i Bošnjak, Dalmatin i Buga-
rin, Crnogorac i Hercegovac, Slovenac i Slavovac, Ča Čeh,
Rus, i Poljak — pa onda, ako te još srce vuče od mekana
krilca i medeno rječće slavske majke — onda budi izrod
kakov ti drago! Ja u sredini tvojoj, mili bunjevački i šo-
kački puće! nalazim za se najveću slasu, najmiliju radost;
jer samo Boga ljubim većma nego tebe! Ugledaj se u prim-
jer moj, i tad je odlanulo rodoljubivomu tebi evo govoreće-
mu sreću slavonskomu, duhu krajiškomu.

(Slidi.)

Književnost.

„Krvava knjiga“ ili spomenik na 405 godina poslije
propasti Sl. kraljevstva bosanskoga. Ciena 30 n.

„Djela Ivana Gundulića“ različite pjesme. Ciena 60 n.

„Razlaganje Deharbova katekizma“. Ciena za dva
svezka 4 fr. 50 n.

„Razum u životu“ od Balmesa prevodom Riegerovim.
Ciena 30 n.

„300 izvornih čestitakah“ u stihovih (versi) od Gjnre
Kolarić 3 dila svakomu. Ciena 30 n.

„Otče budi volja tvoja“ od Dr. Gj. Dobrile.

„Kučni pravoslavac“ pouka za najpohibitija u kući,
od g. Andrie Ūhernik. Ciena 1 fr. 50 n.

„Pustinjačka spilja“ Liepa i zabavna pripoviest za
mladež i odrasle sa slikom. Ciena 23 n.

„Ljubice“ zbirka pripoviedakah za mladež od Marika.
Ciena 30 n.

„Poviest Hrvatah“ od Iv. K. Tkalčić. Ciena 40 n.

„Pravo mudroznanje“ za svakog čovika, pjesme O.
Petra Bakule.

„Potražnjik mjesta kraljevine Dalmacije“ iliti mjesto
— pisni rječnik Dalmacije na temelju pučkoga brojenja.
Ciena 30 nov.

„Crkva i škola“ od Andrije Franka.

„Radišu Bog pomaže“ preradio polag englezkoga ka-
nonik Mihovil Palinović. Ciena 60 n.

„Mlada majka“ dobra knjiga za matere. Ciena 40 n.

„Tuđjinka“ knjižica za žensku mladež. Ciena 23 n.

„Cvjetnjak“ zbirka živanih pripovjedčica i pjesmica.

„Besjede Bernarda Cucera“ diel I. Ciena 1 fr.

„Propovjedi O. Arkandjela Kalića.“

„Slava Bogu“ nova molitvenica. Ciena 80 n.

„Zemljovid“ (mappa) od Handtkena tekstom hrvat-
skim Austro-Ugarske. Ciena je 1 fr. 50 n. a na platno na-
tegnuta 3 fr. 50 n. mož se narediti u knjižarni Župan u
Zagrebu, naručitelj plaća kad primi.